

Прогноз для Полтавщини на наступні роки: температура повітря може значно підвищитися

17 червня – Всесвітній день боротьби з опустеленням і посухою. Наскільки така боротьба актуальна для Полтавської області ?

На запитання ОКІА «Новини Полтавщини» відповідає доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету – Віктор Писаренко.

Якщо не застосувати заходів, три чверті населення Землі до 2050 року страждатимуть внаслідок посухи. Такі прогнози спеціалістів ООН. Вони особливо занепокоєні ситуацією в Африці. А чи варто турбуватися нам тут в Україні, і на Полтавщині, зокрема ?

Україні певною мірою пощастило. Ми центр землеробства, адже у нас приблизно 40% чорноземів світу. А чорнозем найкраще утримує вологу.

В Україні три кліматичні зони: зона степу – це на півдні; посередині зона лісостепу; і зона Полісся – на півночі. Найсприятливіша зона введення сільського господарства – зона лісостепу.

Полтавщина поділена степом та лісостепом. Кордон раніше проходив у нас по річці Оріль. Зараз посушливий степ дещо розширився на північ, майже до Полтави.

В області все частіше почали засівати більш посухостійкі культури, наприклад, просо. Вони споживають вологу більш раціонально ніж ті культури,

що були раніше характерними для сільського господарства області, надто такі вологолюбиві як буряки цукрові, пшениця м'яка, картопля тощо.

За оцінками кліматологів, якщо в майбутньому збережеться теперішня закономірність потепління, то до 2050 року підвищення температури в зоні Лісостепу може зрости на 1,5-3 градуси.

Отже, посуха насувається ?

Зробимо короткий екскурс в історію землеробства. Чому зміни відбуваються ? Існують різні теорії, гіпотези. Більш поширена антропогенна теорія, через збільшення концентрації CO_2 внаслідок діяльності людини. Це своєю чергою збільшує щільність озонового прошарку навколо планети через що наша планета нагрівається, а ми відчуваємо постійну спеку.

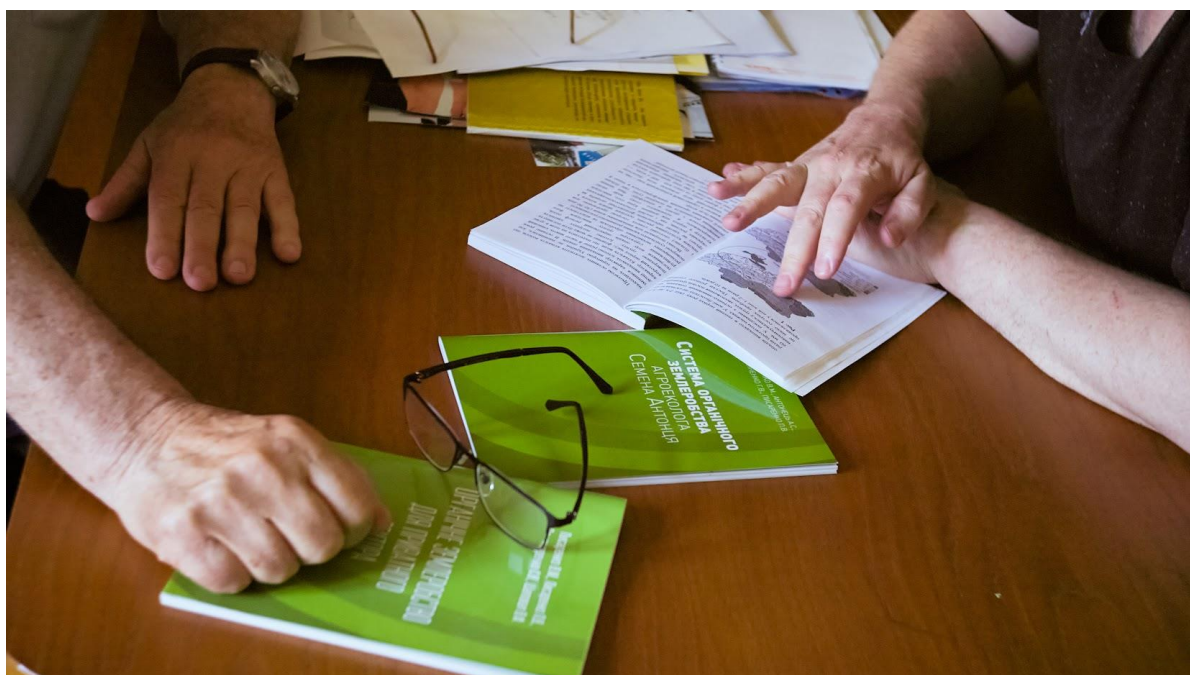
Друга теорія – земна вісь дещо змістилася. Відповідно далі від України стала течія Гольфстрім. І це впливає на клімат нашої країни.

Третя теорія – циклічність. Усе у природі циклічно: є цикл малий (11 років), а є цикл історичний. І згідно з цією теорією, домінує тепліший цикл, а потім наступить більш прохолодний.

Ви прихильник якої теорії ?

Я особисто прихильник циклічної теорії. Не можна звичайно не враховувати антропогенного впливу шкідливих викидів, вибухів різноманітних і такого іншого вистачає. Але я думаю більше проявляє себе циклічність. Будь-яка екосистема спроможна самоочищатися.

Хоча тому ж Тарасу Шевченку було б важко вижити, як би його раптом перемістити в наш час. Тоді люди жили в іншій екосистемі. На нинішній Полтавщині, мабуть, йому було легше, а ось на Дніпропетровщині, особливо ближче до Кривого Рогу, він би серйозно страждав.

Хай як там, але очевидно — зміни відбуваються. Це відчувається на Полтавщині? Як до цього пристосовуватися?

Хочу сказати, що кількість опадів у нас не зменшилась. Змінилась їх рівномірність. Більше їх випадає восени та взимку, менше влітку. І випадають вони зараз найчастіше у вигляді зливи. А вона впала і злилася. Отже, у землеробстві постала проблема зменшити такі негативні впливи і головно накопити і раціонально використати вологу. Адже волога необхідна рослинам, особливо в період їх росту. На утворення однієї вагової частини органічних речовин рослини в середньому витрачається 400 вагових частин води.

Я постійного говорю про необхідність впровадження вологозахисних ґрунтозберігаючих технологій. Вони добре відомі. Раніше у нас активно сіяли багаторічні трави, дбали про розширення лісосмуг. Ми тими лісосмугами досі користуємося. У часи М. С. Хрущова це зупинили, адже тоді більше уваги почали приділяти освоєнню цілини у Казахстані.

Водночас протягом останніх десятиліть збільшуються площі розорення угідь, переорювання луків, а також площа оранки вздовж схилів аж до водойм чи боліт. До того ж, розширюються посіви просапаних культур і зменшуються площі або зовсім не висівають багаторічні трави.

За даними нашого земляка, академіка Віктора Сайка, нині сільськогосподарські угіддя України щорічно втрачають близько 600 млн т

грунту та 16 млрд м³ поверхневих вод, яких вистачило б для формування 16 млн. т зерна.

Як на мене, рятівною і найбільш ефективною за нинішніх умов є органічна система землеробства розроблена нашим земляком, Героєм України Семеном Антонцем. Дуже шкода, що навесні цього року він пішов із життя, але в заснованому ним господарстві «Агроекологія» дотримуються головного правила землеробства – земля без корови сирота, тому у них гармонійно розвивається рослинництво і тваринництво. Для останнього у господарстві висіваються багаторічні трави в сівозміні, що допомагає зберігати вологу, структуру і родючість земель. Останній факт є важливим чинником у формуванні поживного режиму ґрунтів.

У господарстві впроваджені сівозміни на основі раціональної плодозміни. Це є одним із важливих чинників оптимізації живлення рослин та фітосанітарного стану посівів без використання пестицидів.

І ще одна корисний метод цього господарства – відмова від плужної системи обробітку ґрунту. Замість глибокої оранки тут вже більш як 40 років поспіль проводять поверхневий обробіток та глибоке розпушування ґрунту. Це допомагає землі дихати та насичуватися вологою. Коренева система рослин не витягується з ґрунту, покращується його вологозабезпеченість, відсутня плужна підшва.

Їдеш областю і бачиш, що на деяких полях пшениця вже стоїть сухпосохла. І, водночас там, де застосовують екологічну обробку, помічаєш ще трошки зеленуваті на вигляд рослини пшениці озимої. Такий вигляд означає – рослини мають доступ до необхідної кількості вологи для розвитку.

До того ж усе це впливає на родючість ґрунту. Понад сто років тому в полтавських чорноземах було в межах 10-ти % гумусу, а зараз – в межах трьох. А в господарстві Антонця – 4 і більше процентів. Для утворення 1% ґрунту необхідно 100 років, адже це природне добриво складається із залишків органічного походження.

Якщо хтось з фермерів вирішив застосувати такі системи, то куди їм звернутися за відповідною інформацією?

Краще всього звертатись до спеціалістів ПП «Агроекологія», що у Миргородському районі. Можна і до Полтавського державного аграрного університету. Наприклад, я є співавтором таких книг як «Система органічного землеробства агроеколога Семена Антонця», «Управління агротехнологіями за умов посухи», «Органічне землеробство для приватного сектора». Беріть їх і користуйтеся.

Остання книга напевно зацікавить українців, які не можуть жити без клаттика землі. Кілька порад для них – як краще обробляти свої ділянки, щоб збирати врожай екологічних продуктів ?

В принципі ця книга копіює систему введення органічного землеробства в великому господарстві. На присадибній ділянці таку систему навіть легше створити.

Перш за все раджу урізноманітнити культури шляхом їх мінімального чергування. Не треба на одному місці постійно саджати картоплю. Можна у певний рік баштан посіяти. Я сію бобові трави.

Варто застосовувати органічні добрива. Перегній – це те, що треба. Або застосовувати механічні засоби боротьби зі шкідниками. Наприклад, я проти такої шкідливої комахі як оленка використовую синю господарську миску з водою. Комахам подобається такий колір, вони занурюються у воду і там гинуть.

Є багато інших екологічних засобів, які можна і треба використовувати на невеликих ділянках.